

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ
ІМЕНІ ГЕТЬМАНА ПЕТРА КОНАШЕВИЧА-САГАЙДАЧНОГО

ФАКУЛЬТЕТ СУДНОВОДІННЯ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

в.о. завідувача кафедри

к.психол.н., доцент

«29» серпня 2023 р.

 Олена ТИРОН

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОЛОГІЯ СЕКСУАЛЬНОСТІ»

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Викладачка	Каряка Інна Вікторівна доцент кафедри психології та соціально-гуманітарних дисциплін, кандидат психологічних наук, доцент
Контактний телефон	+38(096)385-64-37
E-mail	
Офіційна назва освітньої програми	Практична психологія
Рівень вищої освіти	магістерський (другий)
Ступінь вищої освіти	магістр
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність	053 «Психологія»
Спеціалізація	-
Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	4
Статус дисципліни	Вибіркова
Мета вивчення дисципліни	Метою освоєння дисципліни є формування категоріального апарату психології сексуальності, вивчення історії виникнення і розвитку психологічних уявлень про сексуальність та основні розділи й особливості досліджень психології сексуальності.
Інтегральна компетентність, загальні компетентності, спеціальні (фахові) компетентності	Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових

	<p>цілісних знань та/або професійної практики.</p> <p>Загальні компетентності:</p> <p>Загальні компетентності</p> <p>ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:</p> <p>СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.</p> <p>СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.</p> <p>СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.</p> <p>СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.</p> <p>СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.</p>
--	---

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

<p style="text-align: center;">Змістовний модуль 1. Формування і розвиток знань із психології сексуальності</p> <p>Тема 1. Психологія сексуальності як галузь психології.</p> <p>Предмет психології сексуальності. Методи психологічного дослідження сексуальності. Технічне забезпечення психологічних досліджень сексуальності. Етичні особливості досліджень сексуальності. Міждисциплінарні зв'язки психології сексуальності.</p> <p>Тема 2. Формування, розвиток знань та основні напрямки сучасної психології сексуальності.</p> <p>Інтимне життя людини обумовлене не лише взаємозв'язком біологічних і психологічних факторів, а й впливом соціально-культурного середовища. Статеві стосунки завжди привертали до себе увагу і були в центрі багатьох дискусій. Оцінки "морально/аморально", "правильно/неправильно" у різних народів та в різні часи були неоднаковими. Тривалий час негативно позначалися на інтимному та сексуальному житті людини забобони, заборони, хибні уявлення про норму й аномалії. Розуміння сексуальності як чогось непристойного гальмувало вивчення цієї сфери, породжувало численні помилкові тлумачення та висновки, У жодній науковій галузі не виникало стільки псевдонаукових тверджень і тлумачень, перекручень, як у дослідженнях людської сексуальності. Причинами цього часто були досвід, упередження дослідників або вплив суспільної думки.</p> <p>Розвиток знань про сексуальність пройшов кілька етапів: доісторичний етап, етап спостереження та накопичення знань, етап досексологічних знань та етап сексологічних знань.</p> <p>Тема 3. Анатомо-фізіологічні основи сексуальності людини.</p> <p>Зрозуміти всю складність феномену сексуальності неможливо без вивчення його фізіологічної основи, тобто функцій статевих органів. Однак поширеність інформації про секс, зацікавленість нею не допомогли багатьом людям подолати незнання будови</p>

та принципів функціонування статевих органів. Немало їх відчуває ніяковість, коли про це заходить мова. Іноді таке незнання призводить до курйозів, психологічних травм. Обізнаність допомагає уникнути чи позбутися хибних уявлень про секс, краще зрозуміти психологічні особливості сексуальної поведінки, підвищити власну сексуальність, пізнати природу і суть статевих розладів.

Тема 4. Цикл сексуальної реакції.

На підставі понад 10 000 лабораторних спостережень за сексуальною активністю 382 жінок та 312 чоловіків В.-Х. Мастерс і В. Джонсон описали сексуальну реакцію людини як цикл, що складається із таких фаз: збудження, плато, оргазм та вивільнення. Він є лише моделлю, оскільки, за словами дослідників, виокремлені фази є досить довільними, не завжди чітко відмежованими одна від одної, сильно варіюють у різних людей або в однієї людини у різний час. Крім того, фізіологічні процеси, пов'язані із сексуальною реакцією, є не просто фізичними змінами, відірваними від думок і почуттів, а складовою свідомої участі в сексуальній реакції особистості.

Цикл сексуальної реакції зазвичай розвивається в певній послідовності, однак його схема може змінюватися. Іноді збудження наростає дуже сильно і швидко призводить до оргазму. Воно може наростати і повільно, упродовж кількох годин, унаслідок чого інші частини циклу здаються швидкоплинними. Стадія плато не завжди призводить до оргазму, бо сильне збудження, що характеризує цю фазу, може розвіятися, і людина повертається до початкової стадії циклу, а в разі припинення сексуальної стимуляції можливе навіть повернення до незбудженого стану.

Тема 5. Оргазм, як феномен та психофізіологічна складова сексуального життя особистості.

Оргазм (грец. *orgasmos*, від *orgaui* - палаю пристрастю) - раптові ритмічні скорочення м'язів у зоні таза та інших ділянках тіла, що ефективно знімають сексуальну напругу; психічні відчуття, які супроводжують цей процес.

Оргазм є особливо жагучим відчуттям, що завершує статевий акт або форму статевої активності, яка його замінює. За характером процесів він є результатом складної взаємодії структур, розташованих на тазовому, спинному, діенцефальному (анат. *diencephalon* - проміжний мозок) та корковому (кора головного мозку) рівнях.

За часом оргазм найкоротша фаза сексуальної реакції і триває зазвичай усього кілька секунд, упродовж яких ритмічні скорочення створюють сильні фізичні відчуття, що змінюються швидким розслабленням. У психологічному аспекті оргазм - період насолоди і безтурботності. Думки людини, яка його переживає, звернені на себе, зосереджені на відчутті всього, що відбувається.

Тема 6. Копулятивний цикл.

Дослідники сексуальності часто описують цикл сексуальної реакції людини, послуговуючись поняттям "копулятивний цикл", беручи за основу результати досліджень В.-Х. Мастерса та В. Джонсон.

Копулятивний (лат. *copulatio* - тісний зв'язок) цикл - весь комплекс проявів, які спостерігаються у людини в процесі інтимної близькості.

Іноді це поняття вживають як синонім поняття "статевий акт", однак воно є більш містким, оскільки охоплює низку важливих проявів, порушення яких унеможливило б здійснення статевого акту.

Тема 7. Сексуальна поведінка.

Сексуальність людини реалізується через її сексуальну поведінку, яка передбачає активність, певну систему дій у задоволенні сексуальних потреб. Вона має не лише біологічну, а й соціально-культурну зумовленість, може по-різному контролюватися свідомістю, спричинювати різні наслідки для її суб'єкта й осіб, на які вона спрямовується.

Тема 8. Сексуальні фантазії.

У різних ситуаціях і за різних обставин можуть виникнути сексуальні фантазії - самі по

собі (сексуальні мрії) або під час сексуальних дій (мастурбація, статевий контакт з партнером).

Іноді людина спеціально викликає такі уявлення, щоб відволіктися від нудного заняття або викликати збудження. Фантазії можуть мимовільно з'являтися у свідомості під дією певних думок і почуттів. У деяких людей під впливом сексуальних фантазій виникає оргазм. Цей процес називають психологічним онанізмом. Психологічний онанізм - фантазування на сексуальну тематику з переживанням оргазму без мастурбації та будь-яких інших маніпуляцій із статевими органами.

Дефіцит еротичних фантазій часто виникає на фоні слабкого сексуального потягу, низької збудливості.

Сексуальні фантазії є позитивним аспектом сексуальності. Вони збуджують, стимулюють, викликають оргазм та інтерес до сексу. Однак не всі сексуальні фантазії є приємними. Деякі з них можуть спричинити неспокій, здивування, навіть шокувати. Іноді вони виникають повторно, у свідомості людини, викликаючи відчуття провини, збентеження. Зазвичай вони пов'язані з уявленнями таких ситуацій, поведінки, які людина вважає аномальними. Неспокій від них може бути настільки сильним, що придушуватиме всі сексуальні почуття, фантазії. Це може спричинити зниження статевої активності, статевої розлади.

Тематика практичних занять:

Практична робота №1. Психологія сексуальності як галузь психології.

Практична робота №2. Формування, розвиток знань та основні напрямки сучасної психології сексуальності.

Практична робота №3. Анатомио-фізіологічні основи сексуальності людини.

Практична робота №4. Цикл сексуальної реакції.

Практична робота №5. Оргазм, як феномен та психофізіологічна складова сексуального життя особистості.

Практична робота №6. Копулятивний цикл.

Практична робота №7. Сексуальна поведінка.

Практична робота №8. Сексуальні фантазії.

Приклад варіанту контрольного завдання:

1. Статева ідентифікація в передпубертатному періоді.
2. Формування сексуальної орієнтації.
3. Психогігієна шлюбу, її особливості та вплив на сексуальне здоров'я подружжя та стійкість шлюбу.

Орієнтовна тематика:

1. Поняття статі, співвідношення цивільної, біологічної, генетичної та психологічної статі.
2. Поняття про психосексуальний розвиток.
3. Парапубертатний етап психосексуального розвитку.
4. Поняття умовно-сексуальних проявів.
5. Динаміка розвитку аутоеротичного лібідо (по локалізації).
6. Трансексуалізм: види, витоки, прогноз поведінки.
7. Препубертатний етап психосексуального розвитку.
8. Поняття маскулітності та фемінітності.
9. Порушення темпів і термінів психосексуального розвитку.
10. Причини виникнення та прояви ефебофілії як сексуальної девіації.
11. Роль психологічних чинників в порушенні сексуального здоров'я людини.
12. Сексуальність людини.
13. Зв'язок психології сексуальності з галуззю психологічної науки.

14. Дослідження у сфері психології сексуальності.
 15. Міждисциплінарні зв'язки психології сексуальності з анатомією.

<p>Програмні результати навчання</p>	<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання. ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань. ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань. ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел. ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку. ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.</p>
<p>Форми поточного та підсумкового контролю</p>	<p>Поточний контроль: практичні роботи , модульні контрольні роботи Підсумковий контроль: залік</p>

ОЦІНЮВАННЯ	
Форми поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль – 100 балів
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру.	

Залік				
Питання 1	Питання 2	Питання 3	Питання 4	СУМА
10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	40 балів

Практичні заняття							
п/р 1	п/р 1	п/р 1	п/р 1	п/р 1	п/р 1	п/р 1	СУМА
5 балів	4 балів	4 балів	4 бали	5 балів	4 бали	4 бали	30 балів

Контрольні роботи (МКР)		
МКР 1	МКР 2	СУМА
10 балів	10 балів	20 балів

Підсумкова оцінка виставляється з урахуванням суми всіх балів, з додаванням 10 балів за ведення конспекта.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS			
Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90—100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» — теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
80—89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» — теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні,

			якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома - трьома незначними помилками.
75—79		C	«Добре» — теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією - двома значними помилками.
65—74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» — теоретичний зміст курсу освоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, містять помилки, робота з трьома значними помилками.
60—64		E	«Достатньо» — теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімум критеріїв оцінки.
21—59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» — теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота що потребує доробки
1—20		F	«Безумовно незадовільно» — теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ВИКОРИСТАННЯ			
Основні:			
1. Кушнірук Ю. Сексуальне здоров'я / Ю. Кушнірук // Будьмо здорові. - 2019. - № 4. - С. 3-58.			

2. Книгавко О. В. Прояви межових розладів у пацієнтів із сексуальними дисфункціями / О. В. Книгавко // Медична психологія. - 2018. - Т. 13, № 4. - С. 62-65.
3. Книгавко О. Тактика лікування пацієнтів з сексуальними дисфункціями та межовими розладами [Електронний ресурс] / О. Книгавко // Психіатрія, неврологія та медична психологія. - 2018. - № 10. - С. 77-86. - Режим доступу: <https://periodicals.karazin.ua/pnmp/issue/view/854/1070>
4. Норкіна І. Психологічна дезадаптація як чинник незадоволеності сексуальним життям / І. Норкіна // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка / відп. ред. Л. Ф. Бурлачук. - Київ, 2018. - Вип. 2 (9) : Психологія. - С. 52-56. - Бібліогр.: 11 назв.
5. Саричев Я. В. Сексуальні девіації. Судова сексологія [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студентів вищих медичних навчальних закладів / Я. В. Саричев, Р. Л. Устенко, Є. Г. Сонник. - Полтава : Миргород, 2018. - 132 с. - Режим доступу: <http://elib.umsa.edu.ua/jsrui/handle/umsa/8902>
6. Тичина Д. М. Біологічні та психологічні детермінанти сексуальності [Електронний ресурс] / Д. М. Тичина // Правовий часопис Донбасу. - 2018. - № 2. - С. 129-134. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pppd_2018_2_24
7. Тюріна Ю. В. Стан дослідження проблеми статі і гендеру в психологічній науці [Електронний ресурс] / Ю. В. Тюріна // Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Психологічні науки. - Хмельницький, 2018. - № 1. - С. 226-239. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnprv_pn_2018_1_19

Допоміжні:

1. Курляк І. Є. Інцест як приклад екстремально важкого життєвого досвіду дитини з неблагополучної сім'ї (на матеріалах Польщі) [Електронний ресурс] / І. Є. Курляк // Молодий вчений. - 2019. - № 2(1). - С. 111-119. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_2\(1\)_27](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_2(1)_27)
2. Семенюк Л. М. Сексуальна дисфункція у жінок різного репродуктивного віку [Електронний ресурс] / Л. М. Семенюк, Л. В. Дем'яненко, Л. С. Чернуха // Клінічна ендокринологія та ендокринна хірургія. - 2019. - № 3. - С. 21-25. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/kee_2019_3_5

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ^[1]_{SEP}

Щодо академічної доброчесності^[1]_{SEP}

Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів ДУІТ:

Кодекс академічної доброчесності Державного університету інфраструктури та технологій <https://duit.edu.ua/public-information/legal-framework/>

Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у Державному

університеті та технологій^[1] Положення про Комісію з академічної доброчесності у ДУІТ та Комісію з етики та управління конфліктами у сфері академічної доброчесності у ДУІТ^[1] <https://duit.edu.ua/public-information/legal-framework/>

Порушення Кодексу академічної доброчесності ДУІТ є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним.^[1]

Списування під час контрольних заходів заборонені.^[1]

Усі письмові роботи, виконані в електронному вигляді (реферати), перевіряються на наявність плагіату згідно з Положенням про порядок перевірки навчальних, кваліфікаційних, науково-методичних наукових та інших робіт на наявність ознак академічного плагіату у ДУІТ . У випадках виявлення порушення – реагування відповідно до Кодексу академічної доброчесності ДУІТ.

Щодо відвідування

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний графік тощо) навчання може відбуватися в онлайн (або змішаній) формі за погодженням із деканом факультету.

Неформальна освіта

Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти ДУІТ».

<https://duit.edu.ua/public-information/legal-framework/>